

*Négy évvel ezelőtt elkészült,
de azóta rozsdás lakat zárja el
a közönség előtt*

Pest egyetlen földalatti muzeumát

Csak a beavatottak tudják, hogy a nagy történelmi emlékeket őrző Buda városa mellett az ifju Pest sem marad el antik értékekkel. A nagyközönség ugyanis nem tudja, hogy a Duna balpartján épült magyar főváros földjének méhe milyen érdekes és értékes emléket őriz a római időkben és az Árpádkor dicsőséges századaiból. Ez a hét lakat alatt őrzött történelmi emlékünkn az Eskü-téri park alatt húzódik 6 méterre a föld szintétől. A csodás szépségű kis angol kertben, — amely alatt alig fél métere húzódik Pest egyetlen földalatti muzeumának beton födéme, — őszirózsa, krizantém nyílik és nyár idején glédába állított keces tulipánok virítanak Erzsébet királyné szobra előtt. A fővárosnak ebben a szépséges kis kertjében négy évvel ezelőtt, 1932 március 9-én dobbant először a föld a keménykezü földmunkások csákányütése alatt, amikor a népjóléti minisztérium ódon régi épületét végre eltávolították a kék Duna partjáról. A nevezetes napon a főváros lakossága történelmi izelítőt kapott a város ősi multjából: *különös szépségű római őrtornyot tártak fel a munkások.*

A váratlan lelet izgalomba hozta a főváros régészeit s az Eskü-tér kivetett földhányásain hetekig sokasodott a sok tudós. Mérték, vizsgálták a falakat s megcsodálták azokat az apró tárgyakat, amelyeket az őrtorony 2000 év-előtti provinciális légiósa napi életében használt.

Három korszak találkozása

Az 1932-ben fellelt őrtorony a további munkálatok közben még egyéb titkokat is elárult. A közel négy méter széles és forró meszes-technikával épült falak mentén *csontvázak kerültek elő.* Sirbetétjeik azonnal clárulták, hogy *árpádkori temetkezés nyomaira bukkantak.* A leomlott és besüppedt római őrtorony köré a későbbi századok során temető került. Középkori csontvázak kerültek elő érmekkel, fülbevalókkal, „halantékgyűrűkkel“ ékesítve. A tetemek fölött 200 éves bolthajtás ivelte át az őrtorony fundamentumát. Három korszak érdekes emlékei zsufolódtak egymásra az Eskü-téri telken, alig hat méter mélységben.

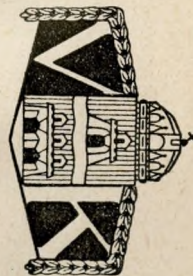
A tudományos világ érdeklődésére továbbra is inkább az őrtorony tartott számot, amely méreteivel és beosztásával egyedülálló a pannoniai leletek között. A feltárt Duna-balparti erőd ugyanis arra utal, hogy a jobb parton a Döbrentei-tér környékén is kellett hasonló őrtoronyoknak állnia. A jobbpart ezen pontjának jelentőségét az mutatja, hogy a Gellérthegyen római kori benszülött sírokat találtak. Az Eskü-téri Castellum falai — mint a régészek megállapították — a honfoglalás koráig épen maradtak s a vár belsejéből ajtó vezetett a torony tetejébe. A torony nyugati oldalán „*kitörő kapu*“ volt, amelyen a védők az őrtornyot övező árkon át az ellenségre ronthatnak. A várról legelőször *Anonymus* emlékezett meg, amikor azt írta, hogy a pesti várat *Taksony* vezér átengedte az izmaelitáknak, a mohamedán vallásu volgai bolgár települőknek.

Rekonstruálják a romokat

Augusztus 8-án, tehát félelvi munkával fejeződött be az Eskü-téri ásatás. A mély kutató árkok minden részletét feltárták az érdekes Castellumnak. A rekonstrukció a helyén hagyta az árpádkori sírokat, a faragott oltárkövet, a „*kitörő kaput*“ s az ujabbkori bolthajtást, valamint a vár alsó járatában felfedezett állítólagos török időkben származó kutat, amely fölé a mult század végén újabb kutat építettek, de valójában a régiből merítették az üdítő ivóvizet.

A főváros áldozatkészsége ezuttal is megnyilatkozott s az illetékes ügyosztály gondos mérnöki tervek alapján őriztette meg az ókori emléket a nagyközönség számára. Huszszoros erősségű betonfödémrel takarták be a hat méter mély vár-járatokat, a falakat konzerválták és betonnal öntötték fel a folyosók alját.

Nem nagy terjedelmű ez a földalatti muzeum, de rejtélyes átjáróival érdekes látványt nyújt és számot tarthat a legnagyobb érdeklődésre. A történelmi emlékü hely fölé építette a nemzet kegyelete *Erzsébet* királyné szobrát és emlékművét, amely köré a főváros nagyhirü

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Hegecs Gyula*

Cím: *Pest egyetlen földalatti muzeuma*

Forrás: *Nemzeti Híradó*

BR

1936 XI 8

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Oszályozás

Tárgy

Fo8

Hely

Földalatti Múzeum (Eskü-tér)

Idő

1936

Szem

Helys

kertészete pompás rózsakertet varázsolt. A muzeum lejárátát, amelyet most 6 méter hosszú zöldre festett vaskorlát jelez, a tér északi oldalán építették meg.

Mindez pedig négy évvel ezelőtt elkészült s azóta sem járt benne emberfia. Annakidején azt tervezték, hogy a föld méhéből felkerült leleteket: kő, csont, arany és ezüst tárgyakat egy-két üveg-szekrényben kiállítva a muzeum előcsarnokában helyezik el s a falakra rekonstrukciós képeket, vázlatokat tesznek, amelyekből a muzeumlátogató közönség megállapíthatja az épület 2000 év előtti alakját.

A vitrin és a rajzok maradtak el csupán, de minden egyéb elkészült. A rossz nyelvek azt mondják, hogy emiatt a kis hiány miatt nem lehet megnyitni Pest egyetlen földalatti gyűjteményét, amely pedig a főváros közönségén kívül a Budapestet járó idegeneket is bizonyára érdekelné.

Hegedős Gyula